

daad en gedachte

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

23ste JAARGANG, No. 11, NOVEMBER 1987

DAAD EN GEDACHTE

Bij elke bijzondere handeling gaat het denken aan het doen vooraf. Bij het handelen van klassen of massa's blijkt de betekenis van het handelen pas achteraf. Hier gaat de daad vooraf aan het begrip.

Theo Maassen

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

DE UITGAVE ZAL WORDEN BEKOSTIGD UIT
VRIJWILLIGE BIJDRAGEN

Redactie en administratie:
Schouw 48-11
8232 BD Lelystad

EEN HEEL VERKEERDE KIJK OP DE KOMENDE

BEWEGING VAN DE ARBEIDERS ZELF

Op zaterdag 12 en zondag 13 september j.l. is in Londen een discussiebijeenkomst gehouden, waarin uitvoerig gepraat werd over de klassenstrijd van de arbeiders in de huidige fase van de kapitalistische ontwikkeling. Zij die de bijeenkomst hadden belegd, hadden tevoren aan belangstellenden een lijvig rondschriften verstuurd waaruit bleek dat zij speciale aandacht wilden besteden aan de verhouding tussen theorie en praktijk en aan de mogelijkheden tot 'verheldering van het proletarisch bewustzijn door middel van de propaganda van revolutionaire groepen'. Uit dit rondschriften bleek voorts, dat de organisatoren zich zelf als 'raden-kommunisten' beschouwden en dat zij, wanneer zij het over *de theorie* hadden, de standpunten en zienswijzen bedoelden die na de eerste wereldoorlog kenmerkend waren voor de Kommunistische Arbeiderspartijen in Duitsland en in Nederland.

Aan een van de kameraden van *Daad en Gedachte* was lang van tevoren, in augustus reeds om precies te zijn, gevraagd of hij een inleiding zou willen houden over de geschiedenis van de radenbeweging in Holland. Onze makker kende enkele van de organisatoren. Hij wist dat ze een paar Engelse vertalingen van Gorter en Pannekoek hadden uitgegeven, respektievelijk een uitgave daarvan voorbereidden. Hij wist ook, als gevolg van vroegere kontakten, dat er tussen hem en sommige organisatoren van de bijeenkomst nogal wat verschillen van opvatting bestonden. Een inleiding zoals gevraagd beschouwde hij als een goede gelegenheid om die verschillen nog eens duidelijk in het licht te stellen. Hij verklaarde zich bereid.

Op dat moment had hij het rondschriften nog niet onder ogen gehad. Het werd hem pas in Londen uitgereikt. Hij vond het niet alleen buitengewoon pretentius en uitpuilend van gewichtigdoenerij, maar hij konstateerde ook, dat de meningsverschillen tussen de Britse organisatoren van de bijeenkomst en de groep *Daad en Gedachte* waartoe hij behoorde, nog veel en veel groter waren dan hij al had gevreesd. Dit bracht hem ertoe om af te zien van een uitvoerige uiteenzetting van de historische ontwikkeling die de raden-groeperingen in Duitsland en Nederland sedert de jaren '20 hebben doorgemaakt. Inplaats

daarvan wilde hij de nadruk op de levensgrote verschillen leggen. Aangezien hij de eerste inleider zou zijn, werd hem de kans geboden om erop te wijzen, dat de kijk van de Britse 'radencommunisten' op de komende nieuwe arbeidersbeweging grondig en fundamenteel verschilde van de zijne en die van zijn naaste geestverwanten.

„Ik wil”, zo ving hij zijn betoog aan, „er al direkt niet de minste twijfel over laten bestaan, dat ik grote moeilijkheden heb met tal van passages in het rondschrjven, dat ik tegenover de daarin ontwikkelde denkbeelden afwijzend sta en dat ik zeer in het bijzonder het slot van de desbetreffende tekst verwerp als zijnde een kolossale dwaling.

„Naar mijn overtuiging”, zo vervolgde hij, „zal een nieuwe arbeidersbeweging, anders dan in het rondschrjven wordt gesteld, niet ontstaan tengevolge van discussies die gericht zijn op de vorming van een nieuwe organisatie, zelfs dan niet indien deze nieuwe organisatie toevallig uit 'radencommunisten' zou bestaan. Als wij over een nieuwe arbeidersbeweging spreken of wel — om de in het rondschrjven gebezigde woorden te citeren — over 'een machtig front van proletarische kracht', dan mogen we geen moment vergeten, dat een dergelijke beweging of een dergelijke kracht niets maar dan ook niets heeft uit te staan met de traditionele organisatievormen. De nieuwe arbeidersbeweging, dat is niet anders — niets meer, maar ook niets minder — dan de strijdende werkende klasse, de werkende klasse gewikkeld in een strijd die niet wordt aangevoerd of geleid door wat voor partij dan ook, ook niet geleid wordt door enig vakbond of door de vakbeweging als zodanig en evenmin onder leiding staat van enige groep of organisatie die zichzelf tot de zogenaamde 'voorhoede' van de arbeidersklasse heeft uitgeroepen.

Deze opvatting omtrent datgene wat de nieuwe arbeidersbeweging kenmerkt, een kenmerk dat haar tot de beweging van de arbeiders zélf maakt, is ontstaan door een analyse van de maatschappelijke ontwikkeling van de bestaande, door klassentegenstellingen verscheurde maatschappij. Zo men wil, kan men haar de 'radencommunistische opvatting' noemen, mits men zich daarbij dan maar vooral rekenschap geeft, dat deze opvatting sinds zij als zienswijze ontstond, aan voortdurende verandering onderhevig is geweest. Dat om geen andere reden, dat de sociale werkelijkheid waarop zij berust, aan gestadige verandering heeft blootgestaan. Wat die veranderingen in opvatting echter ook mogen zijn, al op een zéér vroeg tijdstip stond het voor hen die haar ontwikkelden of aanhingen als een paal boven water, dat zoiets als 'een revolutionaire situatie' — waarvan het rondschrjven diverse keren rept — niet losgemaakt kan worden van de dagelijkse strijd op hetzelfde moment, dat die dagelijkse strijd een zelfstandig karakter draagt.

Lang geleden reeds is er op gewezen, dat weliswaar beweerd kan worden - gelijk destijds in Duitsland — dat de massa's zelfstandig handelen o m d a t er een revolutionaire situatie is ontstaan, doch dat er met evenveel recht beweerd kan worden, dat er een revolutionaire situatie ontstaat t e n g e v o l g e van het zelfstandig optreden van de massa's. Met andere woorden: we hebben hierbij te maken met twee kanten van dezelfde zaak, met twee aspecten van één en hetzelfde sociale proces. Wanneer de dingen anders worden gezien, wanneer, zoals ik duidelijk uit het rondschrjven proef, de zelfstandige strijd van de arbeiders uitsluitend wordt opgevat als het gevolg van een 'revolutionaire situatie', dan rijst natuurlijk onmiddellijk de vraag, waardoor deze 'revolutionaire situatie' dan wel is ontstaan.

Wat voor antwoord men ook op een dergelijke vraag wil geven, één antwoord houd ik voor volkomen verkeerd, het antwoord dat in het rondschrjven wordt gegeven en hierop neerkomt, dat er een 'revolutionaire situatie' zou ontstaan als gevolg van een 'rijp geworden' bewustzijn der arbeiders. Niet het bewustzijn bepaalt het karakter van de arbeidersstrijd, het is omgekeerd: het karakter, de vorm van de arbeidersstrijd bepaalt het bewustzijn. En aangezien de arbeidersstrijd voortdurend anders en nieuwe vormen aanneemt, is ook het bewustzijn iets dat zich voortdurend wijzigt.”

Zover gekomen wees onze makker erop, dat zij die zich 'radencommunisten' noemden aanvankelijk – in de jaren '20 dus – deze opvatting niet huldigden. Vandaag wordt er anders gedacht dan in het begin en ook anders dan in de jaren '30, verklaarde hij. Wat voor het bewustzijn geldt – de gestage verandering – geldt evenzeer voor de theorie.

Na deze principiële uiteenzetting omtrent datgene waarin de organisatoren van de bijeenkomst en de spreker heel duidelijk lijnrecht tegenover elkaar stonden, besteedde de inleider heel in het kort toch aandacht aan de geschiedenis. Hij wees erop, dat opvattingen die men later als typisch radencommunistische opvattingen zou beschouwen, voor het eerst ontwikkeld werden door in Bremen wonende sociaaldemocraten, die zich tot de 'linkervleugel' van de SPD rekenden. Dat kwam, zo zei hij, doordat de sociaaldemocraten in kwestie een open oog hadden voor de door de arbeiders ontwikkelde praktijk en een open oog daarvoor wel **m o e s t e n** hebben, aangezien zich juist in Bremen en in het bijzonder op de scheepswerven aldaar, 'wilde' stakingen van grote omvang voordeden, die de sociaaldemokratische kijk op de maatschappelijke ontwikkeling volkomen ondersteboven wierpen.

„Wat die werf arbeiders in Bremen deden”, aldus de inleider, „gebeurde volstrekt niet onder de invloed van de nieuwe opvattingen van de in Bremen wonende theoretici. Integendeel, het was de praktijk van de arbeiders die het aanzijn schonk aan de nieuwe, van de sociaaldemokratische zienswijze en vervolgens ook van de leninistische zienswijze sterk verschillende theorie. En het meest wezenlijk van die nieuwe, zo men wil wederom 'radencommunistische' theorie was dit, dat zij de arbeidersraden niet enkel beschouwde als organisaties voor de **verovering** van de macht, maar tevens als organisaties met behulp waarvan de arbeidersklasse in staat was de macht vervolgens ook **uit te oefenen**.”

Vervolgens schetste de inleider in het kort de ingrijpende veranderingen die de radencommunistische opvattingen sinds hun ontstaan hebben ondergaan. Hij wees erop dat de aanhangers ervan aanvankelijk nog een partij-organisatie voor onontbeerlijk achtten, zij het dan een ander soort partij dan die van de sociaaldemocraten of die van de bolsjewiki. Dat kwam, zo zette spreker uiteen, doordat de radencommunisten, evenals de organisatoren van de Londense bijeenkomst, in het begin het bewustzijn beschouwden als de voorwaarde voor een succesvolle strijd tegen het machtige kapitalisme. Geleidelijk aan echter won de overtuiging veld, dat de arbeidersrevolutie 'géén partijzaak' was en nog weer later leerde de praktijk van de klassenstrijd, dat niet deze voortspruit uit een rijper bewustzijn, doch dat het bewustzijn rijpt tengevolge van de strijd.

Felle diskussie

Het zal onze lezers wel niet verbazen, dat de hier zeer beknopt weergegeven toespraak van een van de leden van onze groep, in Londen tot uiterst felle diskussies leidde. Het verwijt van onze makker, dat de Britten die de bijeenkomst hadden belegd – met het doel dat 'een nieuwe organisatie van radencommunisten zou kunnen worden gevormd die de stoot zou geven tot het ontstaan van een nieuwe arbeidersbeweging' – wel een totaal verkeerde kijk hadden op de nieuwe arbeidersbeweging en de wijze waarop ze zou ontstaan, werd door een van hun woordvoerders weggewuifd. Er waren, zo verklaarde deze, tussen hen en de Hollandse kameraad echt geen meningsverschillen. Dat berustte slechts op een misverstand. Naarmate echter de diskussie op de zaterdag en daarna ook op de zondag vorderde, bleek hoe langer hoe meer dat de verschillen er wel degelijk waren en ook, dat ze buitengewoon groot konden worden genoemd. En niet alleen de Hollandse inleider dacht er zo over, maar ook vele van de aanwezigen, waarvan er niet weinigen met de organisatoren van mening bleken te verschillen en niet weinigen ook het veel meer met de Hollandse inleider dan met de woordvoerder(s) van de organisatoren eens bleken.

Voor de bijeenkomst was ook een Deense kameraad uitgenodigd. Deze hield een vrij korte toespraak, waarmee hij duidelijk maakte, dat de Deense groepen die 'radenkommunistisch' konden worden genoemd, nauwelijks een zelfstandige ontwikkeling hadden doorgemaakt, maar altijd sterk de invloed van hun Duitse en hun Hollandse geestverwanten hadden ondergaan, in het bijzonder de invloed van de vooroorlogse G.I.C. in Nederland. Een beschouwing over opvattingen en zienswijzen liet de Deense deelnemer aan de bijeenkomst achterwege. Hij verwees daarvoor naar een aantal op schrift gezette stellingen, die aan een lektuurtafel verkrijgbaar waren.

Toen de Hollandse deelnemer van die Deense stellingen kennis nam, ontdekte hij, dat velen ervan (niet alle) formuleringen bevatten, die min of meer met zijn eigen opvattingen overeen kwamen en dat deze stellingen wat anders tot uitdrukking brachten dan wat in het hierboven genoemde rondschrĳven te lezen viel.

De Denen bijvoorbeeld verklaarden daarin met nadruk, dat zij de door arbeiders gevoerde akties veelal als s p o n t a n e akties beschouwden en beschouwen moeten en dat deze akties ontstonden doordat het kapitaal de arbeiders noopte tot een strijd voor hun direkte belangen. Bij zulke spontane akties, aldus de Deense stellingen, doen de arbeiders dingen waarover ze zelf verbaasd staan en waardoor ze zelf verrast worden. In een andere stelling verklaarden de Denen met zoveel woorden, dat het de strijd is waardoor de opvattingen (lees: het bewustzijn) van de arbeiders vorm krijgen.

Uit dit soort formuleringen blijkt zonneklaar, dat de Denen anders over de klassenstrijd denken dan de Britten, die bewustzijn als voorwaarde voor de strijd beschouwen. Een andere – logische – konsekwentie van dit verschil kwam naar voren, toen de voornaamste woordvoerder van de Britten het spontane karakter van 'wilde' akties en soortgelijk handelen ontkende. „Dat soort dingen”, zo zei hij letterlijk, „gebeuren niet spontaan”.

Eerder al had de Hollandse kameraad hem gevraagd, wat of hij wel van de Deense stellingen vond. „Ik vind ze schitterend”, was het antwoord. „Daarmee zijn wij het volledig eens.” De Hollander wist van verbazing niet wat hij moest zeggen en zag – omdat hij het hopeloze van de zaak begreep – maar van kommentaar af toen hij van z'n verbazing was gekomen. „Ben ik nou gek”, vroeg hij tijdens een pauze aan één van de aanwezigen, „of is hij (de woordvoerder van de organisatoren) het?” „Stel je gerust”, zei de aangesprokene, „jij bent het niet. De verschillen tussen jou en de Denen enerzijds en hem anderzijds zijn zo duidelijk als maar kan. Hij hanteert de beproefde methode van het verdoezelen van levensgrote verschillen.”

Over die levensgrote verschillen ontstond op de zondagmiddag nog een interessante diskussie. De Hollander vroeg aan zijn opponent of deze verklaren kon, waarom hij (de Hollander) in 1947 met geen mogelijkheid aan Britse mijnwerkers temidden waarvan hij vertoefde, duidelijk had kunnen maken dat nationalisatie van de mijnen voor de arbeiders niets veranderde, er daarentegen thans wel geen Britse mijnwerker zou zijn die omtrent die nationalisatie nog illusies koesterde. Een dergelijke verandering van zienswijze (van het bewustzijn) aldus de konklusie van onze makker, is een gevolg van de ervaring.

Het voorbeeld leek de Hollander nogal duidelijk. Bij het antwoord van de Engelsman viel hij zowat van z'n stoel. Die zei letterlijk: „Als de mijnwerkers er nu anders over denken, dan komt dat mede door die gesprekken met jou.” Eer de uiteraard heftig van 'nee' schuddende Hollander kon reageren, werd de Brit die aldus antwoordde, buitengewoon heftig door één van de overige Engelsen aangevallen.

„Dat jij zoiets onzinnigs beweert”, riep hij, „komt hierdoor, dat je je eenvoudig geen verandering in het denken en handelen van de arbeiders kunt voorstellen, zonder dat daar een beïnvloeding vanuit bepaalde ideeën aan is voorafgegaan. De werkelijke verhouding tussen het denken en het doen keer jij om, zet jij op z'n kop. Bij jou gaat het denken aan

aan het doen vooraf inplaats van omgekeerd en dat komt omdat, hoewel jij je voor een 'radenkommunist' houdt, je in werkelijkheid véél leninistischer bent dan je zelf wel weet."

Van deze kritiek had de bekritiseerde weinig terug. Hij is er nauwelijks, om niet te zeggen volstrekt niet, op ingegaan. Toen hij op de zondagmiddag zelf een korte inleiding hield en over 'organisatie' sprak, hield hij een betoog, waarin verwijzingen naar de praktijk van de klassenstrijd ontbraken en alles wat hij zei bijgevolg het karakter had van een verhandeling over de organisatie- i d e e .

Op de zaterdagmiddag werd ook een korte inleiding gehouden door een aanwezige Fransman, die zich evenals de Hollander, duidelijk keerde tegen de opvatting, dat bij de zelfstandige aktie er geen sprake zou zijn van spontaniteit en altijd bepaalde ideeën de stoot tot het optreden van de arbeiders zouden hebben gegeven. Hij lichtte dat toe aan het voorbeeld van de grote spoorwegstaking in Franrijk in december van het vorige jaar.

Op de zondagmiddag bleek, dat de Britten niet alleen over de verhouding tussen de arbeidersstrijd en het arbeidersbewustzijn geheel anders dachten dan de Hollander, de Deen en genoemde Fransman, doch dat ze ook de Russische revolutie van 1917 in een geheel ander licht zagen, wat niet toevallig was natuurlijk. Ze spraken van het 'mislukken van de Russische revolutie'. De Hollandse deelnemer protesteerde en kreeg van diverse kanten bijval. „De Russische revolutie is niet mislukt, ze is geslaagd”, zei hij. „Het was een in wezen burgerlijke revolutie waardoor het feodalisme plaats maakte voor het kapitalisme.

Daarop bleek dat de zich 'radenkommunist' noemende Britten van mening waren, dat er ook niet van 'kapitalisme' in Rusland kon worden gesproken. Wat men daar aantrof diende niet als 'staatskapitalisme', maar als 'staatssocialisme' te worden gedefinieerd. Ook dat is door de Hollandse kameraad – en niet door hem alleen – bestreden. Maar tevergeefs.

Wat het einde van de bijeenkomst betreft, dat moet voor de organisatoren teleurstellend zijn geweest. Van een vorming van de 'nieuwe radenkommunistische organisatie in Groot-Brittannië' kwam niets terecht. Na een fele discussie over denken en doen, spontaniteit en organisatie, ideologie en praktische ervaring, werd er zelfs geen poging meer toe gedaan. Volgens de rondschrijfbrief zou de vorming van die organisatie tot de nieuwe arbeidersbeweging en vervolgens in een niet al te verre toekomst tot de proletarische revolutie leiden. Het inzicht dat een dergelijke omwenteling een maatschappelijk p r o c e s s is ontbrak de Engelsen ten enenmale. Door het gezamenlijk denken brak het ook niet door natuurlijk. Maar wellicht zal het hun een keer dagen als gevolg van de bittere ervaringen die ze die twee septemberdagen in Londen hebben opgedaan.

— o —

TERUGBLIK OP ONZE LEZERSKONFERENTIE

Op 27 september j.l. – te laat om er in ons oktobernummer nog verslag van uit te brengen – is er een gedachtenwisseling geweest tussen de redactie van *Daad en Gedachte* en een aantal geïnteresseerde lezers. Wat daar allereerst naar voren kwam was, dat de laatste sommige onderwerpen node in ons blad hadden gemist. „Waarom”, zo werd de redactie gevraagd, „schrijven jullie praktisch nooit over de derde wereld, nooit over de ontwikkelingshulp, niet over de Islamitische revolutie in Iran of over de positie van Israël in het Midden-Oosten?”

Van de kant van de redactie werd er op gewezen, dat *Daad en Gedachte*, anders dan velen, de situatie in de zogenaamde derde wereldlander van totaal andere aard vindt dan die in de hoog ontwikkelde industriestaten. Van een zelfstandige arbeidersstrijd, waarvan bijvoorbeeld Westeuropa of de Verenigde Staten de ‚wilde’ stakingen en de scherpe conflicten tussen strijdende arbeiders en de traditionele organisaties getuigen, is in de derde wereld geen sprake. Er kan daar van dat soort strijd ook geen sprake zijn, omdat een modern kapitalistische samenleving er ook nog niet tot ontwikkeling is gekomen, laat staan dat er zoiets als ‚socialisme’ zou zijn. Een maandblad dat ‚gewijd is aan de problemen van de zelfstandige arbeidersstrijd’ kan derhalve de onderwerpen die het wenst te bespreken en te behandelen nauwelijks buiten de hoogontwikkelde kapitalistische gebieden vinden.

„Wij”, aldus een van de redactieleden, „geloven noch aan een Arabisch socialisme, noch aan socialistische tendensen in bijvoorbeeld Zuid- of Midden-Amerika. Een proletarische revolutie is dáár niet aan de orde. De strijd die aldaar wordt gevoerd kan slechts leiden tot de vestiging van een modern-kapitalistische maatschappij, die de b u r g e r l i j k e democratie als politieke bovenbouw heeft.”

De vragenstellers hadden er begrip voor, maar ze vonden wel, dat deze kijk op de zogenaamde derde wereld dan toch maar eens een keer in ons blad uiteengezet diende te worden. Als de redactie het bewind in Iran als ‚religieus fascisme’ karakteriseerde, dan kon zij in een artikel best eens uiteenzetten, waarom en wat dat inhield aan perspectieven.

Van redactiezijde werd er nog op gewezen, dat zowel omtrent de politiek van de Israelische regering als bijvoorbeeld over derde wereldlanden als Cuba of de Dominicaanse republiek wel degelijk was geschreven.

Een van de aanwezigen meende te moeten klagen over een gebrek aan ‚analyse’. Die klacht werd door een van de redactieleden ten stelligste afgewezen als volstrekt onjuist en ongerechtvaardigd. „Van analyse”, zo zei hij, „is er in ons blad voortdurend sprake en voortdurend sprake geweest. Ontwikkelingen in China, in Portugal, in Spanje, binnen de vakbeweging, zijn door ons geanalyseerd op een wijze die men in andere organen en bij andere groepen niet op dezelfde wijze aantreft en al onze artikelen over stakingen en andersoortige acties van arbeiders zijn in feite nooit anders dan analyses.

Eén van de aanwezige lezers maakt deel uit van de I.K.S. Twee andere aanwezigen hadden kennelijk grote sympathie voor deze stroming en staken dat ook allesbehalve onder stoelen of banken. Dat leidde er vanzelfsprekend toe dat het bij de gedachtenwisseling meer dan eens om de verschillen tussen de I.K.S. en ons draaide. Weliswaar had D & G tevoren cromwonden te kennen gegeven, dat de lezerskonferentie niet voor het uitdiepen van deze verschilpunten was bedoeld, maar een discussie over zulk een belangrijke vraag of het bewustzijn aan de strijd voorafgaat, er in feite de voorwaarde voor vormt, dan wel eerst tijdens en door de strijd veranderingen ondergaat, viel uiteraard niet te vermijden. Logischerwijze kwam de hiermee ten nauwste samenhangende kwestie van de verhouding tussen denken en doen eveneens aan de orde. De drie bedoelde deelnemers aan de conferentie dachten hierover geheel anders dan wij en zij hadden ook een geheel afwijkend oordeel over de rol die voor groepen in de maatschappelijke strijd al dan niet zou zijn weggelegd.

„Kan”, zo werd op een gegeven moment door iemand gevraagd, „een groep – hetzij D & G, hetzij een andere – bijdragen tot de uitbreiding van een bepaalde staking, indien dat gewenst en noodzakelijk zou worden geacht om aan de eisen van de arbeiders meer kracht bij te zetten?”

„Zeker wel”, vonden zij die de opvattingen van de I.K.S. deelden. Van de kant van D & G werd betoogd, dat de praktijk overduidelijk had laten zien, dat pogingen in bedoelde richting van groepen, welke dan ook, nauwelijks of totaal geen effect hebben. Arbei-

ders, aldus onze woordvoerder(s), reageren, indien er op hun solidariteit of op hun belang een beroep wordt gedaan, vrijwel uitsluitend pas dán, wanneer dat beroep afkomstig is van strijdende klassegenoten, van arbeiders. Oproepen van personen 'van buiten' hebben geen effect.

De plaatsruimte staat niet toe om uitvoerig op het verloop van de discussie in te gaan. In ditzelfde nummer van ons blad hebben wij de **Stellingen van Daad en Gedachte** nog eens opgenomen, waarin al geruime tijd geleden ónze opvattingen over de hier aangeduide fundamentele dingen zijn neergelegd. Ze zijn, menen wij, getuige ook de debatten tijdens de konferentie, nog altijd aktueel.

Er werden in de bijeenkomst niet alleen opmerkingen gemaakt van de aard die we zo juist hebben weergegeven en de gestelde vragen waren niet uitsluitend van kritische aard. Er werden ook bepaalde wensen geuit. Eén daarvan was, dat men graag zou zien, dat er aan het eind van ieder jaar een inhoudsopgave van de verstreken jaargang werd geleverd. Ook zou men een eventueel zaken- en/of personen register – en dan liefst van alle reeds gepubliceerde jaargangen – waarderen. Men begreep evenwel, dat het een heidens en tijdrovend karwei zou zijn om aan die laatste wens te voldoen.

– o –

DE ARBEIDERSSTRIJD IN ZUID-KOREA

Zuid-Korea is in de maanden augustus en september van dit jaar het toneel geweest van heftige klassebotsingen, die voor het merendeel een zelfstandig karakter droegen en waarin de arbeiders herhaaldelijk de grenzen van de meer traditionele vormen van strijd overstegen. In dit artikel willen wij uitgebreid aandacht schenken aan het verloop van deze strijd. Wij zullen proberen een verklaring te geven voor het ontstaan ervan en bovendien voor het feit dat een dergelijke vorm van arbeidersstrijd voorkomt in een land als Zuid-Korea, dat nog vele sporen draagt van een derde-wereld land.

De direkte aanleiding vormden grote demonstraties in de maand juni, voornamelijk van studenten die gesteund werden door de middenklassen. Inzet van deze politieke beweging was meer 'demokratie'. Al vele jaren wordt Zuid-Korea geregeerd door een via een staatsgreep aan de macht gekomen militair, die de normale burgerlijk democratische vrijheden heeft opgeheven. De economische vrijheden voor de heersende klasse zijn daarentegen geweldig groot zoals duidelijk blijkt uit de explosieve groei van de Zuid-Koreaanse volkshuishouding in de laatste jaren.

Deze studentenprotesten vertoonden het gebruikelijke karakter van massale demonstraties die veelal uitliepen op zeer gewelddadige straatgevechten met de politie, waarbij de studenten een voor West-Europese begrippen ongekende gedisciplineerdheid aan de dag legden en de oproerpolitie de overal ter wereld gebruikelijke methoden hanteerde. In juli onderzocht een groep Amerikaanse doktoren de effecten van het overvloedige gebruik van traangas door de Koreaanse politie. Gedurende de anti-regeringsdemonstraties van 10 tot 27 juni had zij meer dan 20.000 traangasgranaten afgeschoten. Er zijn blijvende effecten bekend zoals beschadigingen aan de ogen en verwondingen door de explosie van de granaten. Eén student is overleden doordat een granaat vlak bij zijn hoofd explodeerde. 1)

1) International Herald Tribune van 24 juli 1987.

Onder druk van deze protestbeweging en onder zware druk van de Amerikaanse regering heeft de Koreaanse overheid onderhandelingen geopend met de oppositie in een poging de protesten te stoppen. Dit resulteerde eind juni in de belofte van de Zuid-Koreaanse president dat er verkiezingen voor een nieuwe president zouden komen, dat er een nieuwe grondwet zou worden opgesteld en dat een groot aantal politieke gevangenen zouden worden vrijgelaten. De vreugde van de heersende klasse hierover liet zich ook nu weer het beste aflezen aan de ontwikkeling van de beurskoersen: midden juni waren deze met ongeveer 20 pct. gestegen. 2)

Toen met deze toezeggingen de wensen van de middenklasse voor een deel vervuld waren, lieten volkomen onverwacht de arbeiders merken dat ook zij nog bepaalde wensen hadden. Op tal van plaatsen braken spontane stakingen uit met als inzet loonsverhoging en de vorming van vrije vakbonden. Deze stakingen grepen in een dusdanig razend tempo om zich heen dat binnen enkele dagen gesproken kon worden van een spontane **beweging** van onderop; het ging al na enkele dagen niet meer om een staking hier en een staking daar; de onlustgevoelens van de Koreaanse arbeiders kwamen in een massale beweging over het voetlicht. Op 12 augustus wist het Ministerie van Arbeid al niet meer te vertellen hoeveel stakingen en stakers er waren. Men schatte dat op dat moment meer dan 40.000 arbeiders het werk hadden neergelegd. Maar niet alleen de grote aantallen stakers waren in het oog springende zaken, het volledig zelfstandige karakter van hun strijd was minstens even opvallend. Dit laatste was niet alleen gevolg van het feit, dat de tot dan toe bestaande vakbonden volkomen overheerst worden door de bazen en de regering, maar daarvoor zijn ook nog andere oorzaken aan te wijzen waarop wij aanstonds in zullen gaan.

In het belangrijkste kolendistrikt staakten op 12 augustus 24.000 mijnwerkers verspreid over 18 mijnen. In de havenstad Pusan waren op 11 augustus 600 à 1000 zeelieden die hun brood verdienen als vissers, een groot aantal kantoren binnengedrongen. Zij hadden daar de inventaris, computers, telefoons e.d. naar buiten gegooid. Na ingrijpen van de politie met traangas waren ze de zee op gevlucht. Een week eerder hadden ongeveer 150 mijnwerkers met vorkheftrucks een belangrijke doorgaande weg geblokkeerd in de industriestad Changwon.

Tot op 12 augustus hadden de stakingen ongeveer 200 miljoen dollar gekost aan verloren gegane produktie en export 3). Op 13 augustus waren er stakingen in minstens 226 bedrijven tegenover 192 bedrijven twee dagen daarvoor, aldus de politie. De kolenproduktie was tot de helft teruggevallen. Alle vijf grote, Zuid-Koreaanse automobielfabrieken stonden met ingang van woensdag 12 augustus stop wegens stakingen in de bedrijven zelf of door gebrek aan onderdelen als gevolg van stakingen in toeleveringsbedrijven 4).

Werkelijk betrouwbare gegevens over de omvang van de stakingsgolf waren niet voorhanden o.a. doordat op het ene moment hier een overeenkomst werd bereikt en dan daar weer een staking uitbrak.

In verscheidene plaatsen bestormden arbeiders direktiekantoren en bezetten deze ondanks hevig verzet van de politie. Op 16 augustus braken ongeveer 700 mijnwerkers en hun gezinnen (vrouwen en kinderen, ook hele kleine, zoals op krantenfoto's duidelijk te zien is) de barrikaden af, die een spoorwegbrug versperden, toen de Tongwon-mijn toestemde in het verhogen van de bonussen. De mijnwerkers en hun gezinnen hadden drie dagen gevochten met 1500 man politie bij die brug en in de regio 5).

In de belangrijke industriestad Ulsan hebben midden augustus 20.000 arbeiders van

2) Wall Street Journal, 22 juli 1987.

3) NRC/Handelsblad, 12 augustus 1987.

4) International Herald Tribune, 13 augustus 1987.

5) Idem, 17 augustus 1987.

het Hyundai-concern (Hyundai omvat niet alleen een zeer grote scheepswerf, maar is ook een van de belangrijkste autofabrieken en er worden nog vele andere produkten vervaardigd) slag geleverd met oproerpolitie. De arbeiders bezetten de bedrijven en scheepswerven (nadat ze de stalen poorten omver hadden gehaald) uit protest tegen het feit dat de directie hen de toegang tot de fabrieksterreinen had ontzegd toen zij dreigden met stakingen als ze geen loonsverhoging en een onafhankelijke vakbond kregen. Eerder in augustus hadden arbeiders de grote baas van dit concern belaagd, maar hij was er ongedeerd van af gekomen. De dag na deze gevechten is de onderminister van Arbeid naar Ulsan afgereisd om te bemiddelen.

In Ulsan vonden herhaaldelijk grote demonstraties plaats van duizenden arbeiders die zich verzamelden in het plaatselijke stadion en daarna door de stad trokken, toegejuicht door zeer vele toeschouwers. Eén van deze demonstraties was begonnen na een bijeenkomst op de scheepswerf van Hyundai waaraan ongeveer 18.000 arbeiders deelnamen. De stoet werd voorafgegaan door vrachtwagens. In de loop van deze demonstratie groeide het aantal demonstranten aan tot 40.000. Toen zij op een barrikade van 2.000 politieagenten stuitten, gingen ze allemaal op de grond zitten. Tijdens de tocht werden leuzen geroepen voor vrije vakbonden en werd het aftreden van de president van Zuid-Korea geëist. Op 17 augustus hebben ongeveer 500 arbeiders het huis van een leider van een erkende vakbond bestormd 6).

De 40.000 arbeiders die hadden meegedaan aan de demonstratie op maandag 17 en dinsdag 18 augustus, waren weer aan het werk gegaan nadat de onderminister van arbeid Han Jin-Hee namens de regering een bemiddelingsvoorstel had voorgelezen. Dit was gebeurd in een stadion, even buiten Ulsan, waar zich ongeveer 20.000 arbeiders hadden verzameld. De looneis van 25 pct. zou worden ingewilligd en de door de arbeiders opgerichte vakbond werd als gesprekspartner erkend. „Het is uitermate belangrijk dat de problemen bij Hyundai op vreedzame wijze worden opgelost”, aldus een zegsman bij het ministerie van handel in Seoul 7).

Op 20 augustus bemiddelde de minister van Arbeid in een dreigend loonconflict van 18.000 buschauffeurs in Seoul. Hun werd een loonsverhoging van 11 pct toegezegd. Een eerdere overeenkomst van 10 pct., die de erkende vakbond had bereikt, hadden zij woedend van de hand gewezen. De bond had aanvankelijk 28 pct. gevraagd en het bedrijf had 4,5 pct. geboden 8).

Op zaterdagavond 22 augustus is de 22-jarige arbeider Lee Suk-Kyu van de Daewoo scheepswerf op het eiland Koje, waar 15.000 arbeiders werken, overleden na getroffen te zijn door een traangasgranaat van de politie. Bij deze werf was een staking uitgebroken in verband met looneisen en als reactie daarop had de bedrijfsleiding de werf op 21 augustus gesloten. De volgende dag probeerden arbeiders een politiekordon te doorbreken dat was opgesteld rond een hotel waar zich op dat moment enkele topmensen van die werf zouden bevinden. Ongeveer 100 arbeiders slaagden er in het politiekordon te doorbreken en doorzochten vervolgens de hotelkamers. Tijdens de gevechten met het politiekordon is de jonge arbeider dodelijk getroffen. Een arbeiderskomitee verklaarde dat hij begraven zou worden op een kerkhof waar nog meer slachtoffers van overheidsterreur begraven liggen, o.a. 99 slachtoffers van onlusten in 1980. De maandag na dit overlijden was er een gemeenschappelijke demonstratie van arbeiders en studenten op de kampus in Koje. Dit was hun eerste gemeenschappelijk optreden. Tot op dat moment hadden de arbeiders pogingen van de studenten om zich met hun beweging te verbinden steeds met de meeste

6) NRC/Handelsblad, 17 en 18 augustus 1987. International Herald Tribune, 19 augustus 1987.

7) NRC/Handelsblad, 19 augustus 1987.

8) International Herald Tribune, 22 en 23 augustus 1987.

beslistheid verworpen 9).

De begrafenis van Lee Suk-Kyu leverde nog vele problemen op: de autoriteiten waren bang voor geweld en verzonnen allerlei smoesjes om de zaak uit te stellen. Ongeveer 1000 kollega's sloten de maandag na zijn dood het mortuarium af en verhinderden dat er autopsie op hem gepleegd zou worden uit angst dat de overheid de werkelijke overlijdensoorzaak zou verhullen. Volgens verscheidene doktoren is hij gestorven doordat traangasgranaatsplinters zijn rechterlong en zijn lever doorboord hadden 10).

De politieke oppositie probeerde de begrafenis te gebruiken voor haar eigen doeleinden, als protestmiddel tegen de regering, om aan te tonen dat deze geen werkelijke democratie wilde; het was op dat moment evenwel nog onduidelijk of de arbeiders aan dit spelletje mee zouden doen. De oppositie had op dinsdag 25 augustus opgeroepen tot een landelijke algemene staking als protest tegen de dood van de werfarbeider op de dag dat hij zou worden begraven.

In de buurt van het ziekenhuis was steeds veel oproerpolitie aanwezig en de spanning was te snijden onder de arbeiders die stonden te wachten op bericht over de datum van de begrafenis. De werfarbeiders eisten het ontslag van de minister Binnenlandse Zaken, een openbare verontschuldiging van de regering en 30 pct. loonsverhoging. Zij wilden het lichaam niet vrijgeven voor een begrafenis voordat hun eisen waren ingewilligd. Toen de politie op een gegeven moment het lijk het ziekenhuis uit wilde dragen, hebben de arbeiders dat verhinderd. De volgende dag, donderdag 27 augustus, werden hun eisen grotendeels ingewilligd en gaven zij toestemming tot de begrafenis. De looneis werd ingewilligd (ze kregen een loonsverhoging van 23 pct.), de minister trad niet af, maar heeft wel zijn leedwezen betuigd.

De pogingen van de politieke oppositie om de dood van de werfarbeider voor haar eigen doeleinden te gebruiken zijn grotendeels mislukt. Enerzijds doordat de politie de door de oppositie belegde herdenkingsbijeenkomsten verstoorde en anderzijds doordat de Zuid-Koreaanse arbeiders geen gehoor gaven aan hun oproep tot een algemene staking op de dag van de begrafenis 11).

Eind augustus zijn 20.000 à 30.000 arbeiders op de Hyundai scheepswerf in Ulsan een langzaam-aan-actie begonnen. Enige tijd daarvoor, op 20 augustus, was het konflikt daar door bemiddeling van een onderminister opgelost. De door de arbeiders gevormde nieuwe vakbonden waren erkend en het bedrijf had beloofd hun looneisen in overweging te zullen nemen. Nu zetten de arbeiders hun eis van 25 pct. loonsverhoging opnieuw kracht bij middels sit-ins en door te demonstreren in de stad, waarbij ze enkele ruiten van het gemeentehuis stuk gooiden en een paar auto's in brand gestoken werden.

De regering vreesde dat deze nieuwe acties bij Hyundai de arbeiders bij andere bedrijven zouden inspireren en besloot hard in te grijpen. Vroeg in de ochtend van donderdag 3 september bestormde oproerpolitie de slaapzalen van de arbeiders (ongetrouwde arbeiders wonen in ruimtes van het bedrijf; daar wordt hun ook voedsel verstrekt – red. D&G) en ongeveer 70 man werd gearresteerd vanwege de chaos die de dag daarvoor in de stad was aangericht. Diezelfde ochtend werd elders in de stad een staker doodgereden door een waarschijnlijk dronken bestelwagenbestuurder. Deze arbeider bewaakte samen met honderden kollega's een stadion waar rond de 20.000 werfarbeiders een nachtelijke bijeenkomst hielden. Uit woede over de dood en tevens om hun looneisen kracht bij te zetten hebben vervolgens 13.000 arbeiders de werf van Hyundai bezet. De arbeiders trokken met vorkheftrucks, kraanwagens en ander zwaar materiaal door de stad Ulsan, waarbij

9) NRC/Handelsblad 24 augustus '87 en Libération van 24 augustus '87.

10) NRC/Handelsblad 25 augustus en International Herald Tribune van 24 augustus 1987.

11) NRC/Handelsblad 26 en 27 augustus, International Herald Tribune 27 en 29/30 augustus 1987.

ze de kist met het lijk van hun kollega meevoerden, en waren naar de kantoren van het bedrijf getrokken. Daar vernielden zij de ruiten en typmachines, fotokopieerapparaten en ander kantoormeubilair. Ze staken enkele bussen en auto's in brand en bezetten een zesdaans autoweg in de buurt van de werf. „Verhoog onze lonen!”, schreeuwden zij.

Ongeveer 500 arbeiders bestormden bovendien een toeristenhotel dat tegenover de werf ligt, maar werden verdreven door oproerpolitie. Toen de politie op haar beurt probeerde de werf te bestormen, werd zij teruggeslagen door de stakers. Toen de werf enige tijd later weer vrijwillig was ontruimd, heeft de bedrijfsleiding op zaterdag 5 september de werf voor onbepaalde tijd gesloten om de boel te laten afkoelen. De maandag daarop hebben ongeveer 6.000 arbeiders de werf van Hyundai in Ulsan opnieuw bezet.

Het konflikt bij dit concern werd uiteindelijk op 22 september opgelost nadat de arbeiders een loonsverhoging van ongeveer 14 pct. in het vooruitzicht was gesteld; verder zou het bedrijf zich inspannen om de circa 30 gearresteerde leiders van de nieuwe bond vrij te krijgen. Ongeveer 4 pct. van de arbeiders weigerde weer aan het werk te gaan; het hoe en waarom hiervan is ons niet bekend 12).

Bovenstaande informatie over de arbeidersakties hebben wij gevonden in de diverse kranten die ons ter beschikking stonden. Ook al is dit nog maar een klein gedeelte van wat er te vertellen valt over de gebeurtenissen in Zuid-Korea, duidelijk is in ieder geval dat de akties zeer massaal zijn geweest en dat zij zelfstandig van aard waren; de arbeiders hebben in de diverse stakingen hun eigen weg gekozen en zich niet laten beïnvloeden door al dan niet bedoelende voorhoedeklupjes. Een van de weinige keren dat niet-arbeiders een zekere verbinding hebben gehad met de stakingen was de gemeenschappelijke demonstratie van arbeiders en studenten op de universiteitsterreinen in Koje op 24 augustus na de dood van de werfarbeider Lee Suk-Kyu. Verder hielden de stakers dit soort lieden ver uit hun buurt, zoals moge blijken uit het volgende voorbeeld.

In een door de arbeiders, die sinds 12 augustus in staking waren, bezette kogellagerfabriek in Inchon hing aan de poort een spandoek met de tekst: „Wij weigeren iedere inmenging van buitenaf”. Als toelichting daarop verklaarden de arbeiders dat zij niet wilden dat radicale organisaties zich met hun strijd bemoeiden. Zij doelden in dit geval op een protestantse organisatie, de ‚Industriële, Stedelijke Missie’. Al jarenlang had deze geprobeerd de arbeiders te mobiliseren en te radikaliseren, waarvan de arbeiders meestal de dupe waren geworden. Deze organisatie is nauw verbonden met de politieke oppositie 13)

Op nog een heel andere manier was tijdens de stakingsgolf te merken dat de arbeiders zelfstandig als klasse opereerden, namelijk door de afwijzing van hun optreden door de burgerlijke democraten toen deze merkten dat zij de arbeidersakties niet voor hun eigen karretje konden spannen. Een van de belangrijkste kandidaten voor het presidentschap, Kim Young-Sam, verklaarde al direkt aan het begin van de akties: „Sociale chaos zal de anti-demokratische krachten een voorwendsel geven de demokratisering te verhinderen 14).

Kim bedoelde hiermee dat hij bang was dat het leger zou ingrijpen en zo zou verhinderen dat hij het mooie baantje van president zou kunnen krijgen. Naarmate de akties langer duurden en de arbeiders meer geweld gebruikten nam de oppositie steeds meer afstand van hen. „Dit is een cruciale tijd”, zo verklaarde een woordvoerder in de eerste week van september. „De natie beweegt zich in de richting van demokratische hervorming en het geweld kan een excuus zijn om deze demokratisering stop te zetten”; de oppositie

12) NRC/Handelsblad 7 en 22 september, De Volkskrant 8 en 23 september 1987.

13) Le Monde van 25 augustus 1987.

14) NRC/Handelsblad van 7 september 1987.

drong er bij de regering op aan de 'aanstokers' van het geweld op te sporen en te straffen 15).

De aanleiding voor deze zich in zo korte tijd als een olievlek verbreidende beweging lag, zoals wij aan het begin van dit artikel al stelden, in de belofte van de Zuid-Koreaanse president van meer democratische vrijheden. De **oorzaak** moet evenwel gezocht worden in de materiële levensomstandigheden van de Zuid-Koreaanse arbeiders. Immers, het handelen van de verschillende klassen kan alleen begrepen worden op basis van hun materiële belangen. Welnu, de levensomstandigheden van de Zuid-Koreaanse arbeiders zien er in grote trekken als volgt uit.

„In de tijdspanne van één generatie is Korea veranderd van een samenleving van arme boeren in een verstedelijkte, op massaconsumptie gerichte maatschappij met een hoogwaardige infrastructuur en een geduchte exportcapaciteit. Dat heeft het land bereikt dank zij Amerikaanse militaire bescherming, buitenlandse economische steun en een formidabele eigen krachtsinspanning. Onder de hoede van opeenvolgende autoritaire regimes en met de rugdekking van vrijwel ongelimiteerde staatssteun ontdekten particuliere bedrijven de weg naar economische groei en export gebaseerd op goedkope lonen. De Koreanen waren bereid om zeer lange arbeidsdagen te maken – de gemiddelde werkweek bedraagt 54,8 uur, de langste ter wereld – en kneveling van hun vakbondsrechten te aanvaarden” 16). Waar het redactionele commentaar van de NRC hier zegt dat de Koreaanse arbeiders „bereid” waren, zijn wij van mening dat het korrekter is om te zeggen: „De Zuid-Koreaanse arbeiders zagen zich **gedwongen** de slechte arbeidsvoorwaarden te aanvaarden”.

Cijfers, zeker wanneer ze vergeleken worden met die in andere landen, spreken vaak boekdelen over de arbeidsvoorwaarden. Terwijl sinds 1980 de produktiviteit is gestegen met 150 pct., zijn de lonen gestegen met slechts 40 pct. De winsten zijn de laatste 2 jaar gestegen met 25 pct., terwijl de arbeiders omgerekend ongeveer \$ 185 per maand verdienen en vrouwen maar tussen de 120 en 160. In de industrie bedraagt het uurloon gemiddeld \$ 1,55 tegen \$ 2,33 in Singapore. De werkweek was in 1986 veelal 54,3 uur tegenover 47,4 in Taiwan. Pas in 1988 zal er een minimumloon ingevoerd worden, van \$ 120. In de ijzer- en staalindustrie in Zuid-Korea bedragen de arbeidskosten voor een ton staal \$ 25, tegenover \$ 132 in Japan en \$ 164 in de VS; in de automobiellindustrie bedragen de arbeidskosten per uur \$ 3 tegenover \$ 18 in Japan en \$ 24 in de VS 17). Weliswaar is de laatste jaren de materiële positie van de arbeiders wat verbeterd, maar de verschillen tussen de klassen zijn veel groter geworden.

Hier liggen de oorzaken voor de ongekende en onverwachte strijdbaarheid van de Zuid-Koreaanse arbeiders. Toen zij zagen dat het regiem veranderingen toestond, bedachten velen van hen: „Nou willen wij ook wel eens iets”. Dit verlangen naar „iets meer” sloeg geweldig aan omdat zij al jarenlang ploeterden voor een hongerloon. Het kreeg in de loop van de weken dat de akties duurden een andere betekenis. Door deze akties zijn de Zuid-Koreaanse arbeiders niet langer de voormalige keuterboertjes, of kinderen van keuterboertjes, die nog vastzaten in voor-kapitalistische tradities. Het produktieproces heeft de banden met het verleden losgeweekt, de akties van de afgelopen maanden hebben deze definitief losgescheurd. Eén van de belangrijkste bladen van de heersende klasse in het westen had haarscherp in de gaten wat er in feite aan de hand was in Zuid-Korea toen het schreef: „De Zuid-Koreaanse arbeiders zijn bezig zich te realiseren dat zij een bepaalde kracht vormen en dit is voor hen een geheel nieuwe ervaring. Maar de beweging is nog grotendeels spontaan, zonder werkelijke richting en zonder controle, wat het gevaar in

15) NRC/Handelsblad van 7 september 1987.

16) Redactioneel commentaar in NRC/Handelsblad van 19 augustus 1987.

17) Le Monde van 25 augustus 1987.

zich bergt dat de zaak uit de hand loopt" 18).

Wat hier staat is niets anders dan dat ook in landen als Zuid-Korea de arbeiders een regelrechte bedreiging vormen voor de samenleving die zij voortdurend bouwen en voeden. Dat is een van de belangrijkste kenmerken van het klassenconflict in dat land: het kapitalisme houdt in 1987 niet op bij West-Europa, Noord-Amerika, Japan, Australië en de Warschau-Pakt-landen; ook de zich industrialiserende derde wereld wordt volledig beheerst door de tegenstelling tussen loonarbeid en kapitaal. Ook in landen waar de burgerlijke politieke revolutie (nog) niet voltooid is, waar geen burgerlijke politieke vrijheden bestaan, vechten de arbeiders voor hun eigen klassebelangen en niet meer voor hen achterhaalde zaken.

18) *Le Monde* van 25 augustus 1987.

— 0 —

STELLINGEN VAN DAAD EN GEDACHTE

1. „DAAD EN GEDACHTE” is een groepering van mensen, die uit sociale beweging zich bezig houden met de problemen der menselijke samenleving, in het bijzonder die met betrekking tot de klassenstrijd. Het lezen over, bestuderen en bediscussieren van die problemen ziet zij als haar voornaamste taak.
2. De vruchten hiervan worden neergelegd in het orgaan „Daad en Gedachte” en andere geschriften en zo onder een grotere kring van mensen gebracht. „Daad en Gedachte” is zich er echter wel van bewust, dat de arbeiders zich niet interesseren voor een theoretische probleemstelling en daarom zullen haar geschriften alleen van betekenis zijn voor die (weinige) arbeiders, die zich ook willen verdiepen in de problemen der menselijke samenleving.
3. De prikkel tot sociale activiteit komt voort uit enerzijds **zelf ondervonden** nood, onrecht, onderdrukking en begeerte, anderzijds uit nood, onrecht en onderdrukking **waargenomen bij anderen**. De activiteit, voortkomende uit ondervonden nood, onrecht, onderdrukking en begeerte is **k l a s s e - a k t i v i t e i t**. De activiteit, voortkomende uit waargenomen nood, onrecht en onderdrukking is **g r o e p s - a k t i v i t e i t**.
4. De klasseactiviteit is, subjektief gezien — dus vanuit het bewustzijn der arbeiders — niets meer dan activiteit voor betere levensvoorwaarden. Objektief gezien is zij een strijd die slechts kan eindigen bij de opheffing der loonarbeid.
5. De arbeidersklasse is als geheel tot niets anders in staat dan een subjektieve stellingname; dat wil zeggen: zij strijdt voor doeleinden waarvoor zij zich direkt geplaatst ziet.
6. Deze beperking vormt echter haar kracht. Deze behoedt haar haar energie te verspillen aan in het verschiets gelegen doeleinden, die voor het moment althans onwerkelijk zijn en geen verband houden met haar toestand en bewustzijn van het ogenblik, of haar energie te verspillen aan doeleinden die de hare niet zijn.

7. De subjektieve stellingname der arbeiders deed bij groepsactivisten de mening postvatten, dat voor omvorming der samenleving een orgaan (partij), die de geesten voor die omvorming klaar moest maken, onontbeerlijk was. (Lenin b.v. kwam in zijn brochure „Wat te doen?“ van 1902 tot de konklusie, dat de arbeidersklasse zich uit eigen kracht slechts een vakverenigingsbewustzijn eigen kon maken, doch dat een socialistisch bewustzijn haar moest worden bijgebracht door de „beschaafde vertegenwoordigers van de bezittende klasse“, door het intellekt).
8. Daarbij werd niet in aanmerking genomen, dat de strijd der arbeiders niet zonder ontwikkeling is. Wat in de aanvang een **knagen** aan de meerwaarde is, wordt tenslotte bij verbreding en verdieping van de strijd **een worsteling om het maatschappelijk produkt.**
9. „Daad en Gedachte“ is geen groep, die de zelfstandige strijd der arbeiders **p r o - p a g e e r t**, zij is echter evenmin een groep, die de zelfstandige arbeidersstrijd **p r a k t i s c h v o e r t**. Zij meent, dat die zelfstandige klassestrijd van de arbeiders niet door propaganda, maar door de maatschappelijke verhoudingen ontstaat; zij meent ook dat deze zelfstandige strijd slechts kan worden gevoerd door organisaties, die in de strijd zélf geschapen worden.
10. In die zelfstandige strijd is „Daad en Gedachte“ organisatorisch van een te verwaarlozen betekenis. Haar praktische stellingname komt voort uit theoretische overwegingen.
11. „Daad en Gedachte“ voert de geestelijke strijd die elke maatschappelijke strijd vergezelt. In die zin is zij de geestelijke uitdrukking van het ontwakend bewustzijn der arbeiders, dat tot uitdrukking komt in het zelfstandig en onafhankelijk voeren van de klassestrijd. Dit bewustzijn, voortkomende uit het wezen der arbeiders in verbinding met de verhoudingen, kan door geen buiten de beweging der arbeiders staande groepering worden verwekt noch versterkt.
12. Tussen „Daad en Gedachte“ en de arbeidersklasse bestaat een onlosmakelijk verband in die zin, dat de opvattingen van „Daad en Gedachte“ door het zelfstandig optreden van de arbeiders bepaald worden. Maar dat wil niet zeggen, dat „Daad en Gedachte“ identiek is met de arbeidersklasse of zelfs maar met een klein deel dier klasse. Slechts **die** organisaties, die door de arbeiders zélf **in het bedrijf** worden geschapen, zoals b.v. stakingskomitees of arbeidersraden, kunnen als een deel van de arbeidersklasse worden beschouwd. „Daad en Gedachte“ kan zich hoogstens solidair verklaren met de zelfstandige strijd van de arbeiders. Deze solidariteit legt „Daad en Gedachte“ de verplichting op de zelfstandig strijdende arbeiders te steunen waar en voor zover dat mogelijk is.
13. Zou „Daad en Gedachte“ een belangrijke rol gaan spelen in de bewegingen der arbeiders, dan zou daarmee de zelfstandigheid en onafhankelijkheid dier bewegingen worden opgeheven. „Daad en Gedachte“ streeft er dus niet naar een massa-organisatie te worden.